

BEELDKWALITEITVISIE

Vitale Vesting

Een inspiratiekader ten behoeve van initiatieven in Vitale Vesting van Steenbergen

BEELDKWALITEITVISIE

Vitale Vesting

Een inspiratiekader ten behoeve van initiatieven in Vitale Vesting van Steenbergen

In opdracht van:

Gemeente Steenbergen

Opgesteld door:

NieuwBlauw
www.nieuwblauw.nl
info@nieuwblauw.nl

Datum:

maart 2023

Status:

Concept

Documentnaam:

INDD-STE006-Concept BKV-2.indd

Formaat:

dubbelzijdig A4 liggend

---

gemeente Steenbergen

NB NieuwBlauw
ONTWERPERS · VERBINDERS · VERBEELDERS

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	6	DEEL B	19
1.1 Aanleiding	6	3. ARCHITECTUUR VITALE VESTING	20
1.2 Plangebied	6	3.1 Architectonische analyse van de bouwvormen en gebouwen	20
1.3 Doel	7	3.2 (Historisch) op zichzelfstaande bebouwing	22
1.4 Relatie met welstandsbeleid	7	3.3 Historisch bebouwingsgebied	26
1.5 Relatie met Ontwikkelplan stad Steenberg	8	3.4 Individuele woningbouw	30
1.6 Toetsing van bouwplannen	8	3.5 Thematische inbreiding	34
1.7 Leeswijzer	8	3.6 Traditionele woonwijk	38
DEEL A	11	3.7 Tuindorp	42
2. STEDENBOUWKUNDIGE OPBOUW VITALE VESTING	12		
2.1 Stedenbouwkundige analyse	12		
2.2 Het historische assenstelsel met kerken	14		
2.3 De middeleeuwse stadskern	14		
2.4 Nieuwe bebouwing in de vesting	14		
2.5 De vestingsrand: courtine en bastions	15		
2.6 Vestingsgracht en ravelijnen	15		
2.7 Wonen in de schootsvelden	15		
2.8 Kansen voor herstel en versterking	16		

1. Inleiding

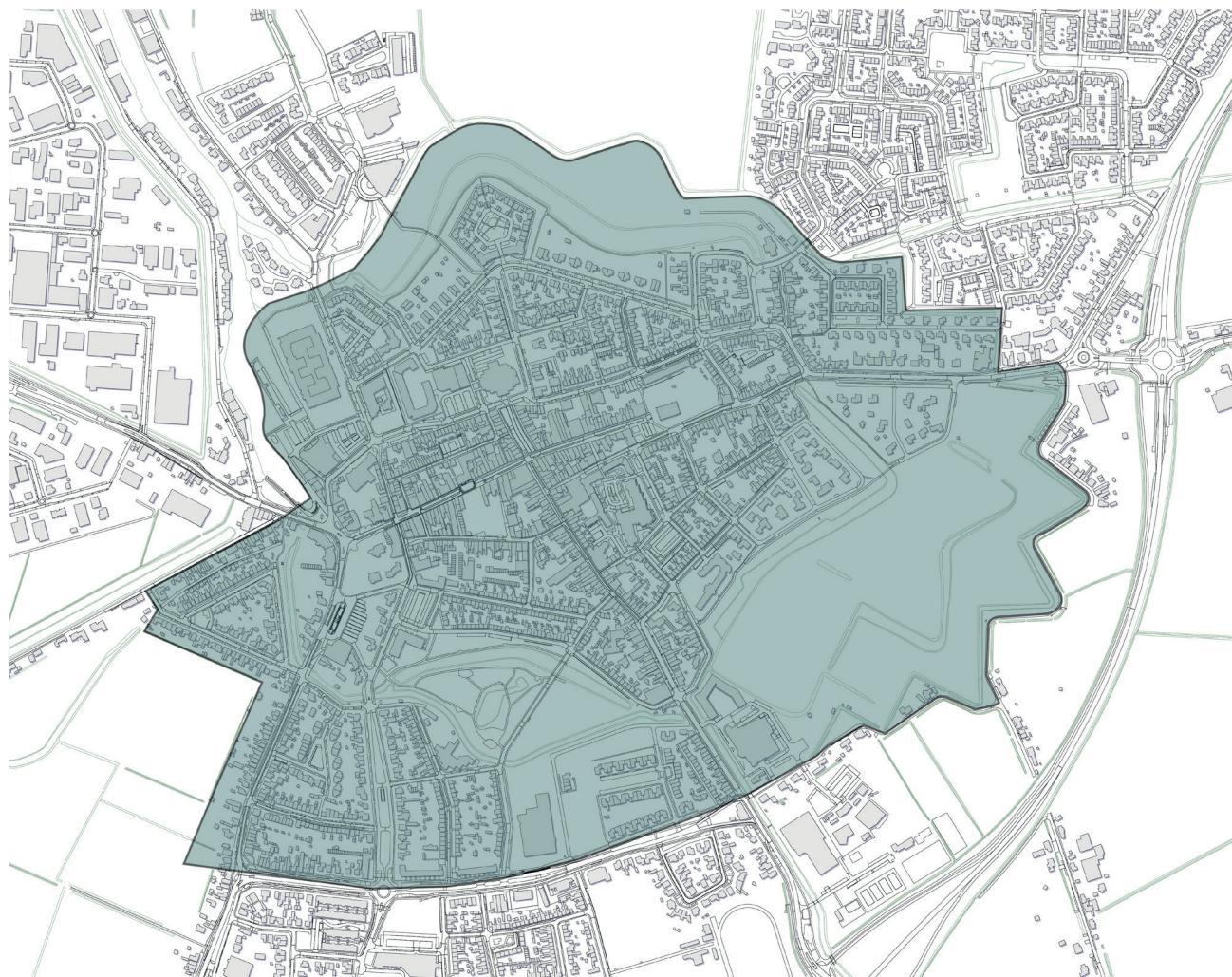
1.1 Aanleiding

De historische stad Steenberghe bestond 750 jaar in 2022. En krijgt te maken met grote veranderingen. In de vesting zijn er veel locaties in beeld die getransformeerd moeten worden om de stad vitaal te maken. Bij de transformatie van de stad wordt actief ingezet op de realisatie van een inclusieve en klimaatbestendige leefomgeving en de bouw van duurzame woningen. Het karakter, identiteit en kwaliteit van de vesting wordt versterkt en is er ruimte voor diverse doelgroepen.

Vanuit de gemeente en verschillende belanghouders is de wens opgenomen om een nieuwe impuls te geven aan de vesting van Steenberghe. Deze beeldkwaliteitsvisie maakt deel uit van het handboek Vitale vesting om de vesting van Steenberghe vitaal, divers en toekomstbestendig te maken voor de komende 750 jaar.

1.2 Plangebied

Het plangebied van de beeldkwaliteitsvisie wordt aan de oost-, noord- en westzijde grotendeels begrensd door de vestingwallen en aan de zuidzijde door de Molenweg. Het zuidelijke deel van het plangebied valt buiten de vesting maar maakt wel deel uit van Vitale Vesting.

Begrenzing plangebied Vitale Vesting

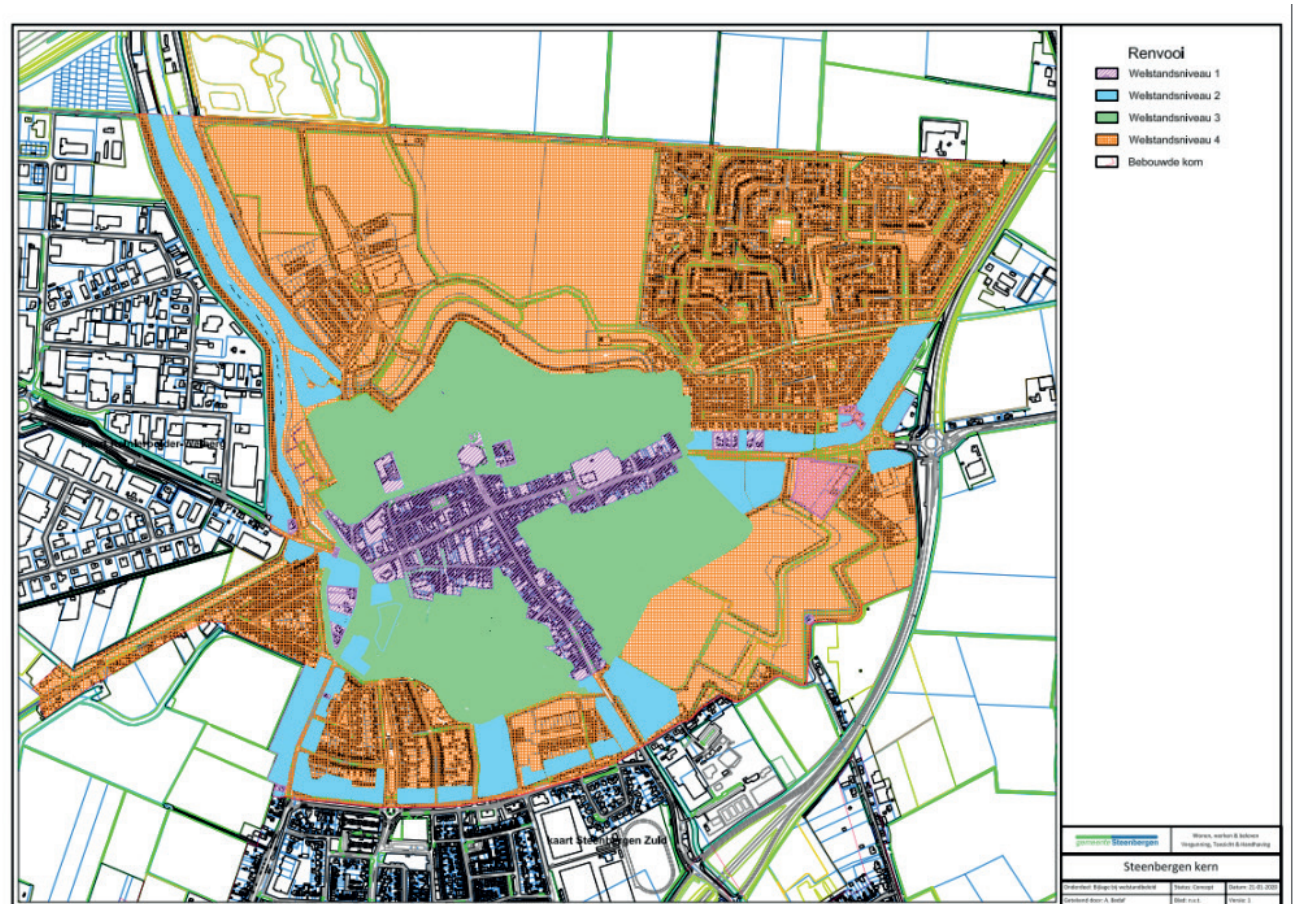
1.3 Doel

Het voorliggende document staat ten dienste van kwaliteitsbeheer van de beeldkwaliteit in Vitale Vesting. De beeldkwaliteitsvisie dient als inspiratiekader voor toekomstige ontwikkelingen en onderhoud van panden in het plangebied van Vitale Vesting.

Het beschrijft de karakteristieken van de verschillende deelgebieden en geeft ontwerpmogelijkheden voor deze deelgebieden. Dit inspiratiekader vervangt niet het reeds bestaande welstandskader maar wordt hieraan toegevoegd. Dit document vormt geen toetsingskader, het moet gelezen worden als inspiratiedocument.

1.4 Relatie met welstandsbeleid

In oktober 2012 is het 'Welstandsbeleid gemeente Steenbergen' vastgesteld. Het welstandsbeleid van de gemeente Steenbergen is opgesteld vanuit de overtuiging dat de gemeente het belang van een aantrekkelijke gebouwde omgeving dient te behartigen. De gevels van gebouwen en andere bouwwerken vormen samen de dagelijkse leefomgeving van de inwoners. Dat betekent dat de verschijningsvorm van een bouwwerk geen zaak is van de eigenaar van het bouwwerk alleen; elke voorbijganger wordt ermee geconfronteerd. Een aantrekkelijke, goed verzorgde omgeving verhoogt bovendien de waarde van het onroerend goed en versterkt het vestigingsklimaat.

Welstandsniveaus Vitale Vesting

Het doel van het welstandstoezicht is om, in alle openheid, een bijdrage te leveren aan die dagelijkse leefomgeving, de schoonheid en de aantrekkelijkheid van de gemeente. Door het ontwikkelen van een zowel intern als extern samenhangend stelsel van beleidsregels voor de welstandsadviesering zet de gemeente haar visie op het ruimtelijk kwaliteitsbeleid en de rol van de welstandszorg daarin uiteen.

Het hebben van een dergelijk stelsel van regels beoogt de bouwende burger vooraf informatie en inzicht te verschaffen over de wijze waarop de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) zijn bouwplan zal adviseren. De criteria die bij deze advisering een rol spelen worden met de nota 'Welstandsbeleid gemeente Steenberg' meer geobjectiveerd en gemotiveerd. De bouwplanprocedure die uitmondt in een door het college te verstrekken bouw - vergunning wordt daardoor beter voorspelbaar. Het voorliggende inspiratiekader vormt geen vervanger van (delen van) het vastgestelde welstandsbeleid maar voegt, ter inspiratie voor gebouwegenaren, hier inspiratiekaders aan toe die kunnen helpen de beeldkwaliteit in het gebied een impuls te geven.

1.5 Relatie met Ontwikkelplan stad Steenberg

Door de gemeente Steenberg en Buro Lubbers is in 2021 het Ontwikkelplan stad Steenberg opgesteld. Het Ontwikkelplan kern Steenberg brengt op ruimtelijke wijze in beeld waar de stad staat met betrekking het realiseren van haar doelen en waar de

kansen liggen voor de toekomst. Het ontwikkelplan is geschreven met als doel het maximale te kunnen halen uit de fysieke leefomgeving en daarbij gelijktijdig vorm te geven aan een klimaatbestendige, duurzame historische centrumstad waar het fijn wonen en werken is. Waar functies op de juiste plek landen, elkaar ondersteunen en versterken.

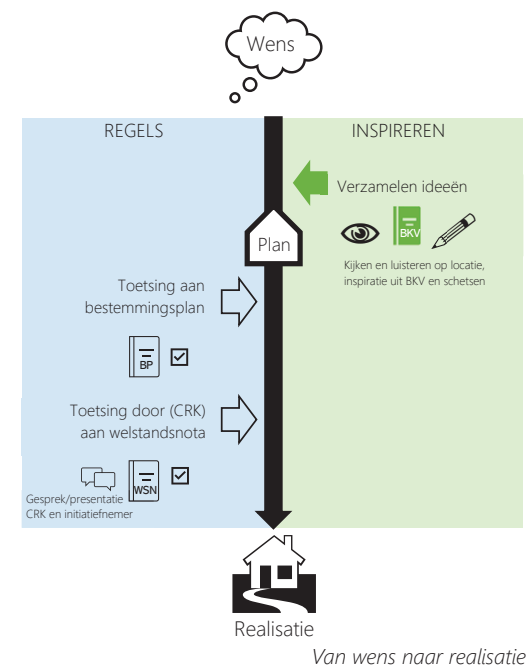
In dit document is een historisch-ruimtelijke analyse, een stedenbouwkundig-landschappelijk raamwerk en een ontwikkelplan beschreven. Voorliggende Beeldkwaliteitsvisie bouwt voort op dit plan.

1.6 Toetsing van bouwplannen

Deze Beeldkwaliteitsvisie dient ter inspiratie voor de initiatiefnemers van bouwplannen in Vitale Vesting van Steenberg. Het toetsende kader voor initiatieven in Vitale Vesting blijft bestaan uit het bestemmingsplan en het welstandsbeleid.

De functie en bouwmassa (hoogte, positie, afmetingen, etc) worden getoetst middels het bestemmingsplan door de gemeente en de beeldkwaliteit middels de welstandsnota door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK).

Ter inspiratie voor initiatiefnemers wordt hieraan een inspiratiedocument beschikbaar gesteld. Vóórdat een plan klaar is om getoetst te worden verzamelt de initiatiefnemer en architect ideeën om te gebruiken in het ontwerp. De beeldkwaliteitsvisie kan hierbij een inspiratiekader vormen om de essentiële beeldaspecten van het deelgebied (op zijn minst) te respecteren in het

ontwerp.

1.7 Leeswijzer

Deze beeldkwaliteitsvisie heeft tot doel om beeldkwaliteit van de vesting te versterken.

De beeldkwaliteitsvisie geeft suggesties mee aan initiatiefnemers die een aanpassing willen doen aan bebouwing binnen de grenzen van Vitale Vesting. Het document is daarmee niet dwingend maar het schetst een inspiratiekader voor grotere en kleinere bouwprojecten.

Voorliggende beeldkwaliteitsvisie bestaat uit twee delen. Voor initiatieven die invloed hebben op de

stedenbouwkundige structuur van Vitale Vesting wordt verwezen naar deel A. In dit deel is een inspiratiekader geschetst ten behoeve van het herstellen of versterken van de beeldkwaliteit van Vitale Vesting als geheel.

Voor initiatieven die betrekking hebben op een enkele woning, denk hierbij bijvoorbeeld aan het toevoegen van een erker of het aanpassen van een dakkapel, is een inspiratiekader geschetst in deel B. In dit deel is per deelgebied beschreven welke aspecten de beeldkwaliteit van dat specifieke gebied bepalen. Door dit als inspiratiekader te gebruiken ontstaat een samenhangend straatbeeld.

Deel A

2. Stedenbouwkundige opbouw Vitale Vesting

2.1 Stedenbouwkundige analyse

Inleiding

Deze beeldkwaliteitsvisie heeft tot doel om beeldkwaliteit de vesting te versterken.

Beeldkwaliteit heeft niet alleen betrekking op het (directe) beeld van de woningen en gebouwen, maar ook op de beleving van de stad: de beleving van de historische herkenbaarheid van de vesting. Dit gaat verder dan het architectonisch beeld, maar ligt een schaa sprong hoger.

Het is daarom belangrijk om notie te hebben van de historisch-stedenbouwkundige opbouw van de vesting en vooral, waar kansen liggen om deze opbouw weer te herstellen of te versterken.

In dit deel wordt een beschrijving gegeven van de stedenbouwkundige opbouw van de vesting. We beschrijven de vormen en kenmerken van samenhangende deelgebieden en de verschijnselen die aan de oorsprong lagen. Deze beschrijving dient als inspiratie bij transformatie en herontwikkeling van de grotere projecten. Het gaat dus verder dan alleen de architectonische analyse van de bouwvormen en gebouwen. Dit vindt plaats in deel B.

Deelgebieden

In dit deel maken we een onderscheid in verschillende deelgebieden, waarvan uit de vesting is opgebouwd en gegroeid. We beschrijven deze gebieden vanuit de stedenbouwkundige context en geven aan waar kansen liggen voor herstel en versterking.

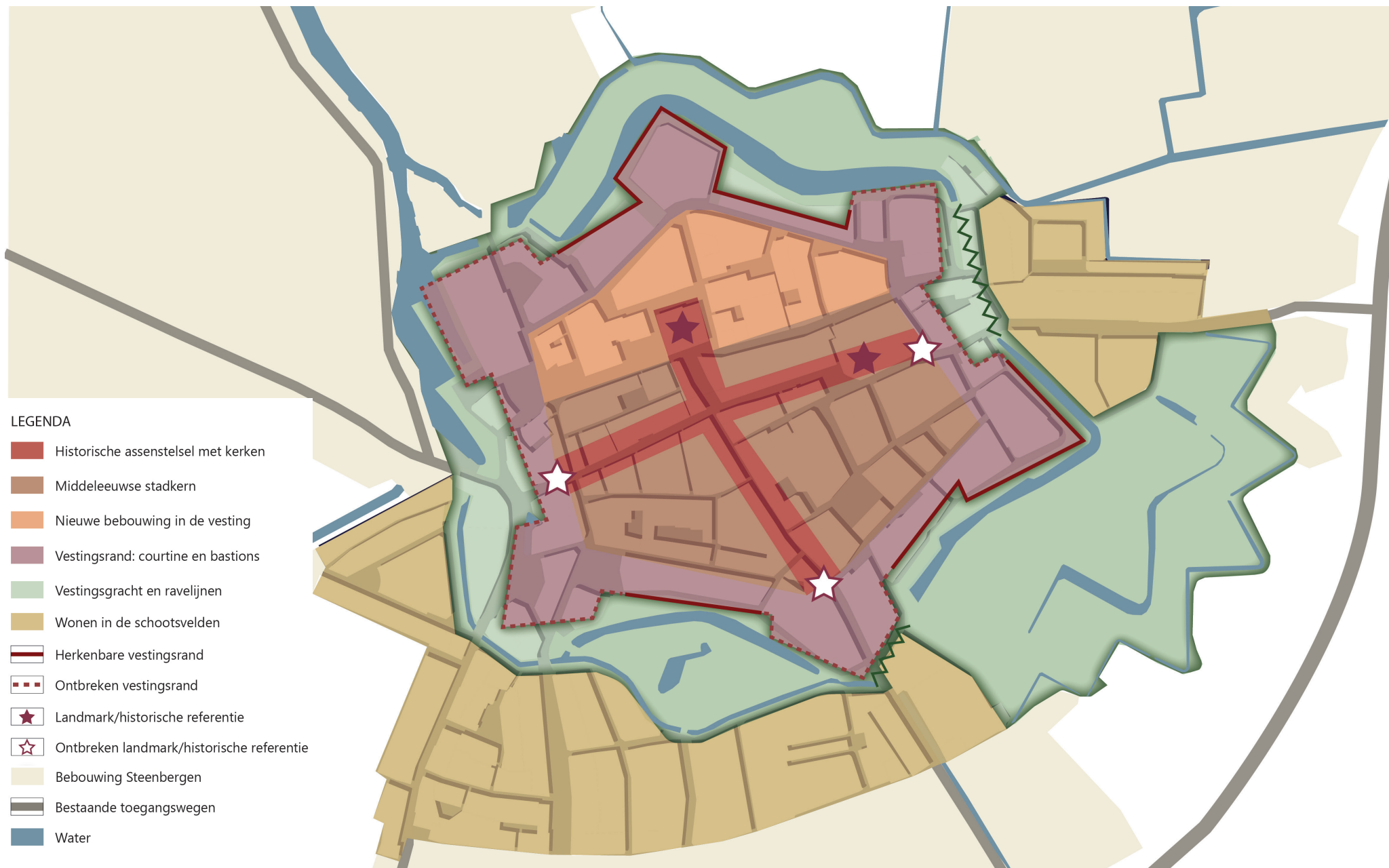
Vitale Vesting bestaat uit een zestal deelgebieden die samen het verhaal van Vitale Vesting vertellen. Elk deelgebied heeft een eigen structuur en vraagt om een eigen visie op beeldkwaliteit:

- Het historische assenstelsel met kerken
- De middeleeuwse stadskern
- Nieuwe bebouwing in de vesting
- De vestingsrand: courtine en bastions
- De vestingsgracht en ravelijnen
- Wonen in de schootsvelden

Relatie met architectuur

De architectuur van de bebouwing komt aan de orde in hoofdstuk 3 (Architectuur Vitale Vesting). Er is in grote lijnen een verband te herkennen tussen de stedenbouwkundige opbouw van de Vesting en de architectuur. Door herontwikkelingen is de directe link tussen architectuur en stedenbouwkundige ontstaansgeschiedenis en verschijningsvorm losgelaten.

In de volgende paragrafen is de stedenbouwkundige opbouw van de vesting beschreven. Hierbij is tevens aangegeven welke architectonische beschrijving (in deel B) het beste aansluit bij het betreffende stedenbouwkundige deelgebied.

LEGENDA

- Historische assenstelsel met kerken
- Middeleeuwse stadkern
- Nieuwe bebouwing in de vesting
- Vestingsrand: courtine en bastions
- Vestingsgracht en ravelijnen
- Wonen in de schootsvelden
- Herkenbare vestingsrand
- Ontbreken vestingsrand
- ★ Landmark/historische referentie
- ☆ Ontbreken landmark/historische referentie
- Bebouwing Steenberg
- Bestaande toegangswegen
- Water

Stedenbouwkundige opbouw Vitale Vesting

2.2 Het historische assenstelsel met kerken

Karakter en sfeer

Het T-vormig stratenpatroon tussen de voormalige stadspoorten en de Sint-Gummaruskerk, dat het hart van het winkelgebied vormt is karakteristiek voor de stad. Het dateert uit de middeleeuwen en er bevinden zich dan ook veel oude panden met historisch gevelbeeld langs de straten. Zoals typerend voor historische stadscentra hebben de straten een smal profiel en is er een centraal gelegen marktplein. Er is sprake van een overwegend gesloten gevelbeeld waardoor er een duidelijke wandvorming ontstaat naar de straten. De gebouwen zijn individueel afleesbaar in het gevelbeeld. Er is een mix van wonen en winkels aanwezig in dit deelgebied. De concentratie van winkels is het hoogste nabij de Markt. Naar de randen van de vesting neemt de functie wonen de overhand. De kerken nemen een zeer prominente plek in op de assen. Deze twee gebouwen wijken af in korrel en in hoogte. De kerken moeten de ruimte behouden om de dragers te kunnen blijven zijn van de assen.

Kansen voor aanheling en/of versterking

De drie stadspoorten van Steenbergens zijn verdwenen in de loop der tijd. Op de strategische plaatsen van de oude poorten is een accent als beëindiging en beginpunt van de as denkbaar en wenselijk. Hierbij kan gedacht worden aan bebouwing waarbij een referentie opgenomen wordt naar de ontbrekende poort, maar dit kan ook een kunstobject zijn die de locatie de betekenis van de poort teruggeeft.

Behoudenswaardige elementen

De statige historische bebouwing langs de Kaaistraat, Grote kerkstraat en Markt en de kerken in het assenkruis dienen behouden te blijven om het assenkruis herkenbaar te houden.

Voorkomende bouwtypes (zie deel B)

- Historisch bebouwingsgebied (overwegend),
- (Historisch) op zichzelfstaande bebouwing (kerken op einde van het historische assenstelsel).

2.3 De middeleeuwse stadskern

Karakter en sfeer

De oude stadsmuur van Steenbergens werd in 1454 gebouwd. Binnen de stadsmuren vormde zich het middeleeuwse centrum van Steenbergens, waar de oude verkaveling nog steeds zichtbaar is. De oude stadsmuur is tegenwoordig niet meer zichtbaar. Dit deelgebied bevat de gebieden in de middeleeuwse stadskern die buiten het historische assenstelsel met kerken vallen.

In dit deel zijn in de loop der tijd veel wijzigingen doorgevoerd. Wijzigingen in bebouwing maar ook in structuren. Op sommige plaatsen is de fijnmazige structuur van smalle percelen en individueel gebouwde woningen nog steeds herkenbaar. Tegelijkertijd moeten we constateren dat met nieuwbouw niet altijd rekening is gehouden met de historische structuur en zijn de oorspronkelijke structuren niet meer aanwezig.

Kansen voor aanheling en/of versterking

Belangrijkste kansen bij gebiedsontwikkeling liggen in het herstellen van het fijnmazige weefsel door middel van het bijvoorbeeld het creëren van nieuwe stegen. Als de mogelijkheid zich voordoet grotere gebieden aan te pakken dan ligt er de kans om de bouwblokken kleinschaliger op te bouwen met fijnere dooradering.

Behoudenswaardige elementen

De bebouwing aan de Vissersstraat, de Kromme Elleboog, de Berenstraat en de Klaverstraat geven het fijnmazige weefsel vorm. De bebouwing is kleinschalig en bestaat overwegend uit een laag met een kap.

Een goed voorbeeld van een zorgvuldige invulling in dit deel van de vesting is de nieuwbouw aan de De Ram van Hagedoornstraat-Paulus Baxstraat-Kruitstraat. In dit plan is zorgvuldig aangesloten op de schaal en de korrel van de middeleeuwse stadskern.

Voorkomende bouwtypes (zie deel B)

- Historisch bebouwingsgebied (overwegend)

2.4 Nieuwe bebouwing in de vesting

Karakter en sfeer

Tussen de middeleeuwse kern en Vestingrand is in de loop der tijd nieuwe bebouwing ontstaan. Er is verkaveld in grotere gesloten bouwblokken, een traditionele verkaveling waarbij er wordt gewoond aan de straat. Ook zijn in deze zone grotere complexen verschenen zoals supermarkten en een zorgcomplex. Diverse bouwstijlen wisselen elkaar af. In het algemeen is een rustig, dorps deelgebied binnen de vesting.

Kansen voor aanheling en/of versterking

De bestaande structuren zijn goed opgezet en in principe hoeven deze bij nieuwe inbreidingen niet te wijzigen. Wel kan er nagedacht worden over het versterken van de relatie tussen de middeleeuwse kern en de vestingrand door het creëren van langere zichtlijnen.

Behoudenswaardige elementen

De bebouwing langs de Jan van Bruhezestraat en het Doktersdreefje zijn behoudenswaardig vanwege de zorgvuldige detaillering van het straatbeeld, inclusief de overgang van privé naar openbaar.

Voorkomende bouwtypes (zie deel B)

- Traditionele woonwijk (overwegend)

2.5 De vestingsrand: courtine en bastions

Karakter en sfeer

Rondom het middeleeuws kern is Steenberg verder uitgegroeid tot vestingstad; de contouren van de vestingwallen zijn nog duidelijk terug te zien in het huidige stratenpatroon; de bastions zijn nog sporadisch herkenbaar. De fortificatie heeft zijn sporen na gelaten en is op plekken goed herkenbaar. Anders dan in andere vestingsteden zit de beleving van de vesting niet zozeer in de herkenbare courtines als scheiding tussen stad en het ommeland, maar meer in herkenbaarheid van de vestinggrachten. Op diverse wijzen is vanuit een duidelijk besef gebouwd in deze zone. Het woningbouwplan aan de Noordwal is een sterk voorbeeld waarbij letterlijk de historische contouren zijn gevolgd. Op andere plekken heeft dit minder expliciet plaatsgevonden en herinnert alleen het stratenpatroon en wandelpaden aan de vestingrand. Op sommige plekken is niets meer te vinden van weleer en zijn de historische contouren onderbroken. Juist op deze plekken liggen uitgelezen kansen om bij gebiedsontwikkeling de oude contouren op te zoeken en te benutten.

Kansen voor aanheling en/of versterking

Bij gebiedsontwikkeling kan met een sterker besef geanticipeerd worden op de aanwezigheid van de vestingsrand. Dit kan op diverse wijzen plaatsvinden. Stevige bebouwingsranden die de historische lijnen continueren met een sterke oriëntatie op de vestingsgracht zijn het meest voor de hand liggend.

Behoudenswaardige elementen

De wandvorming aan de Zuidwal is behoudenswaardig te noemen. Herbouw is denkbaar mits de wandvorming behouden blijft.

Voorkomende bouwtypes (zie deel B)

- Individuele woningbouw
- Thematische inbreiding
- Traditionele woonwijk

2.6 Vestingsgracht en ravelijnen

Karakter en sfeer

Zoals karakteristiek is voor een vestingstad, waren ook de vestingwallen van Steenberg omgeven door grachten, Ravelijnen en schootsvelden om de stad te kunnen verdedigen. Op de plekken waar vroeger de Ravelijnen lagen liggen nu de Noordwal en het Stadspark als groene eilanden. Van de grachten zijn veel restanten in de vorm van sloten en singels behouden met op een aantal plekken aan de stadzijde brede groene oevers met wandelpaden. Op andere plekken zijn de vestingwallen en de gracht in de loop der tijd (volledig) overbouwd. 1

Kansen voor aanheling en/of versterking

Op sommige plaatsen (zie kaart) liggen kansen om met groen en water de vestingsgracht te versterken. Aan de zuidoostzijde zijn de belijningen van de ravelijnen herkenbaar in het landschap. Ook hier liggen kansen om bij gebiedsontwikkeling deze lijnen meer expliciet te maken door middel van bebouwing en of groen.

Behoudenswaardige elementen

Alle onbebouwde ruimte is zeer behoudenswaardig. Het water en de groene zones vertellen het verhaal van de vesting.

Voorkomende bouwtypes (zie deel B)

- Overwegend onbebouwd

2.7 Wonen in de schootsvelden

Karakter en sfeer

Buiten de vesting zijn in de loop der tijd wijken gebouwd. Deze wijken liggen buiten de vesting, in de voormalige schootsvelden. De wijken zelf hebben niet een uitgesproken sfeer en typologie. Ze zijn gebouwd in de trends van de tijd. Wat wel bijzonder is, is de relatie die de bebouwing heeft met de vestingsgracht. Met de opzet van de wijk zijn de aanwezige vestingsgrachten zorgvuldig ingepast en herkenbaar. Uiteraard geldt ook hier dat op sommige plaatsen de continuïteit is verstoord.

Kansen voor aanheling en/of versterking

Bij grotere gebiedsontwikkelingen liggen er kansen om de bebouwing, daar waar nu sprake is van achterkanten, sterker te oriënteren op de vestingsgracht en ravelijnen. Daar waar er sprake is van discontinuïteit kan de groen-waterstructuur worden hersteld.

Behoudenswaardige elementen

De bebouwing aan de Emma-, Wilhemina- en Julianastraat is behoudenswaardig vanwege de groene uitstraling van de buurt.

Voorkomende bouwtypes (zie deel B)

- Thematische inbreiding
- Traditionele woonwijk
- Tuindorp

2.8 Kansen voor herstel en versterking

In het gebied zijn uitroeptekens geplaatst op plekken waar ontwikkelmogelijkheden liggen voor in de toekomst.

1. Herinrichting en kans om oude structuren terug te brengen op de plek van Tante Louise (zorginstelling) en omgeving
2. Kans tot herinrichting van gebied parkeerterrein aan de Rozemarijnstraat en aangrenzende bebouwing om oude structuren terug te brengen
3. Kans voor woningbouwontwikkeling, passend in de omgeving, ter plaatse van patio's aan de Gummarusvelden
4. Kans voor herinrichting ter plaatse van locatie appartementen aan de Westdam
5. Kans voor het herkenbaar maken van de vesting
6. Kans voor herinrichting ter plaatse van locatie verzamelgebouw zorgbedrijven aan de Fabrieksdijk om de vesting herkenbaar te maken
7. Kans voor het herkenbaar maken van de vesting op dit punt
8. Herinrichting van de Nicolaas Peckstraat en Zuidwal, kans voor vergroening en herkenbaar maken van de vesting
9. Herinrichting van de hoek Ravelijnstraat en Zuidwal, kans voor vergroening en herkenbaar maken van de vesting
10. Kans om bastion herkenbaar te maken aan Solmsbolwerk
11. Kans voor herstel vestingsgracht in dit gebied
12. Kans voor herstel vestingsgracht in dit gebied
13. Herinrichting van de Sint Ontcommerstraat, kans voor verduurzaming
14. Herinrichting gebied Kindcentrum Kiezelrijk, met notie van stadsgracht en van overblijfselen van ravelijnen (stadspark)
15. Herinrichting van Stadshillen, kans voor verduurzaming
16. Herinrichting van woningen aan Ravelijnstraat, kans voor verduurzaming
17. Kans voor terugbrengen vestingsgracht ten zuiden van de Zuidwal

LEGENDA

- Historische assenstelsel met kerken
- Middeleeuwse stadkern
- Nieuwe bebouwing in de vesting
- Vestingsrand: courtine en bastions
- Vestingsgracht en ravelijnen
- Wonen in de schootsvelden
- Herkenbare vestingsrand
- Ontbreken vestingsrand
- ★ Landmark/historische referentie
- ☆ Ontbreken landmark/historische referentie
- ! Ontwikkelkansen wonen
- ! Ontwikkelkansen voorzieningen
- ! Ontwikkelkansen groen en water
- Bebouwing Steenberg
- Bestaande toegangswegen
- Water

Kansen voor herstel en versterking Vitale Vesting Steenberg

Deel B

3. Architectuur Vitale Vesting

3.1 Architectonische analyse van de bouwvormen en gebouwen

Inleiding

In dit deel van het BKV zijn de kenmerken van de verschillende bebouwingstypen beschreven. Vitale Vesting is onderverdeeld in een aantal bebouwingstypen. In dit hoofdstuk worden de verschillende bebouwingstypen beschreven.

In de beschrijvingen van de bebouwingstypen wordt ingegaan op de kenmerken van het bebouwingstype. Hierbij wordt aangegeven met welke bebouwingsgebonden aspecten rekening moet worden gehouden bij de ontwikkeling van bouwplannen. Alle percelen in de Vitale Vesting zijn aangegeven met een legendakleur, behoren tot een bebouwingstype. Indien een perceel behoort tot een bepaald bebouwingstype, dient bij de planvorming (en toetsing) van het bouwplan rekening gehouden te worden met de kenmerken van het betreffende bebouwingstype.

Deelgebieden

Voor de beeldkwaliteitsvisie voor Vitale Vesting hebben is het gebied onder verdeeld in zes deelgebieden:

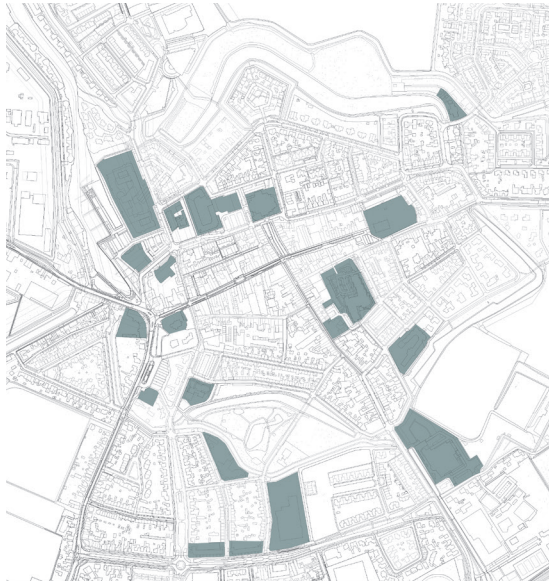
- (Historisch) op zichzelfstaande bebouwing
- Historisch bebouwingsgebied
- Individuele woningbouw
- Thematische inbreiding
- Traditionele woonwijk
- Tuindorp

Deelgebieden architectuur Vitale Vesting

3.2 (Historisch) op zichzelfstaande bebouwing

Deelgebied (Historisch) op zichzelfstaande bebouwing

Karakter en sfeer

Gebouwen binnen dit thema zijn centraal gelegen binnen een wijk of kern en hebben een individueel karakter. Zij onttrekken zich vaak uit de stedenbouwkundige context van de omliggende wijk. Voorbeelden zijn kerken, scholen, wijkgebouwen, dokterspraktijken e.d. Door de centrale ligging en individuele karakter zijn de gebouwen goed herkenbaar en belangrijk voor de oriëntatie. Bebouwing en de openbare ruimte in de directe omgeving zijn als één geheel ontworpen. De bebouwing is op de openbare ruimte georiënteerd. De bebouwing en de openbare ruimte in de directe omgeving worden als één geheel gezien en worden ook zodanig ingericht. Het grote verschil met thematische inbreiding is dat het bij dit bebouwingstype vaak gaat om ook maatschappelijke functies, terwijl thematische inbreiding projectmatige woningbouw betreft.

SDW woonlocatie Aan de Zuidwal

Korrelgrootte

De bebouwing is vaak een complex, vrij in de openbare ruimte, met afstand tot de straat. De bebouwingsmassa is veelal onderscheidend in de omgeving.

Bebouwing

De architectuurstijl is verschillend, afhankelijk van de periode waarin deze gebouwd zijn en welke functie er gehuisvest wordt. De bebouwingsstructuur is open, de bebouwing is vrijstaand of in een klein aantal gevallen geschakeld. De gevel is als geheel ontworpen.

Architectuurstijl, gevelbeeld, materiaal en kleurgebruik

Architectuurstijl is divers en is uiting van de tijdsgeest waarin het is gebouwd. Het valt onder één noemer pakken. Hetzelfde geldt voor gevelbeelden. Het kleur- en materiaalgebruik is complexgebonden en dus niet onder één noemer te brengen. In het algemeen kan gesteld worden dat deze complexen door de keuze van materiaal, detaillering en kleur de eigen identiteit versterken en daarmee onderscheidend zijn ten opzichte van de omgeving.

Kenmerken:

- Individueel karakter
- Oriëntatiepunten
- Complexvorming met afstand tot straat
- Verschillende architectuurstijlen
- Onderscheidende objecten in het straatbeeld
- Verschillende verschijningsvormen
- Alzijdige uitstraling

1 Alzijdige uitstraling

2 Individuele objecten in de straat

3 Complexvorming met verschillende daktypen

4 Duidelijke entree

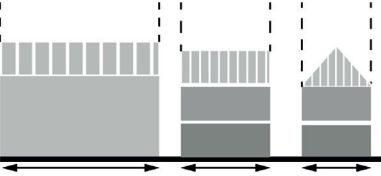
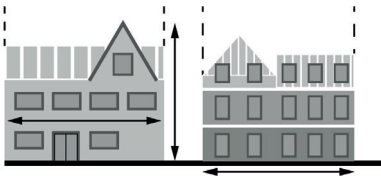
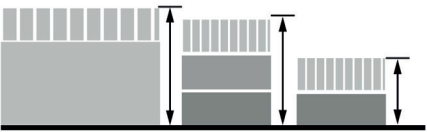
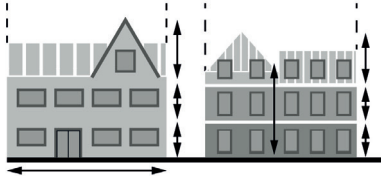
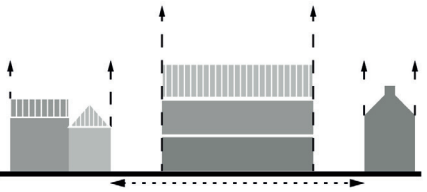

5 Historische bebouwing als oriëntatiepunt

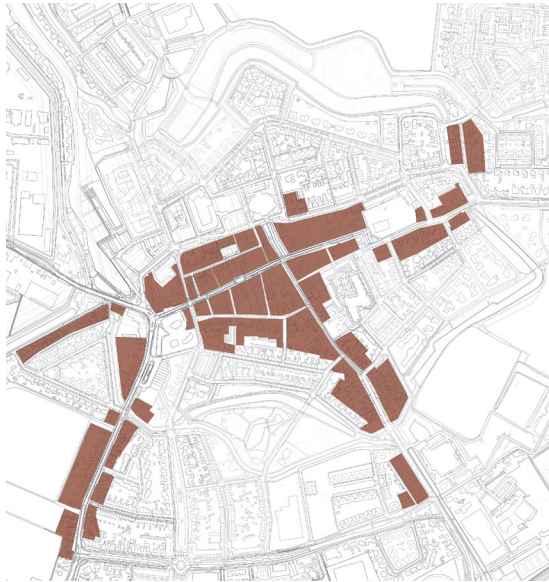

6 Historische bebouwing als oriëntatiepunt

<p>Welstandsniveau</p>	<p>Geen overwegend welstandsniveau. Voor informatie op perceelsniveau: zie Overzichtskaart Steenbergern kern, uit de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Steenbergern (de Welstandsnota) uit 2020. (Zie 1.4)</p>	<p>Relatie openbare ruimte</p>	<ul style="list-style-type: none"> Afstand tot straat is groter dan gemiddeld
<p>Korrel (gebouw)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gemiddelde tot grove korrel Complexwaarde is hoog Wisselende nokhoogtes Over het algemeen losse objecten, soms aaneengeschakeld 	<p>Gevelbeeld (geleding en dakvorm)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uitstekende gebouwdelen zoals balkons of ornamenten Pandgewijze opbouw Verschillende daktypen (mogelijk in één gebouw)
<p>Bouwhoogte</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sterk variërend 	<p>Gevelbeeld (detaillering)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Grote mate van plasticiteit Herkenbare opbouw Detaillering in metsel- en stucwerk (rollagen en verbijzonderingen) Horizontale of verticale geleding
<p>Gevelbeeld (straat/ensemble)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Verticale of horizontale geleding Sterk gevarieerd gevelbeeld Los element in het straatbeeld 	<p>Materialisatie en kleurgebruik</p>	<ul style="list-style-type: none"> Daken: Rood, antraciet, gebakken pannen Gevels: Baksteen in diverse kleuren of stucwerk

3.3 Historisch bebouwingsgebied

Deelgebied Historisch bebouwingsgebied

Karakter en sfeer

Historische bebouwingslinten zijn de eerste bebouwingsconcentraties langs historische verbindingswegen. Meestal is het lint langs een belangrijke route ontstaan. In Steenberg zijn de Burgemeester van Loonstraat, Kaaistraat en Wouwsestraat typische voorbeelden van historische bebouwingslinten

De bebouwing is perceelsgewijs tot stand gekomen waardoor een wisselend straatbeeld is ontstaan. De rooilijn is dikwijls individueel bepaald en hierdoor verspringend. De bebouwingsstructuur is aan de rand van de vesting soms open met doorzichten naar het achterliggende gebied, meer in het centrum van de stad geslotener. De huidige mate van open- en geslotenheid is leidend voor veranderingen. De openbare ruimte, de straat en (het ontbreken van) begeleidende bomen enerzijds en anderzijds de voortuinen of de aanstrating en stoep zijn bepalend in het straatbeeld en zorgen voor de samenhang. Hierdoor vormen de perceelsgewijze, individuele invullingen één straatwand terwijl ze onderling veel van elkaar verschillen. De kavels hebben vaak diepe achtertuinen en kleine of geen voortuinen. Woningen, kleine ambachtelijke werkplaatsen, winkels, horeca en boerderijen zijn de diverse functies die je aantreft in de lintbebouwing. Soms heeft een functieverandering plaatsgevonden. Als dit heeft plaatsgevonden met behoud van de oorspronkelijke bebouwingsmassa wordt dit niet als storend ervaren

Bebouwing

De bebouwing in de historische bebouwingslinten is zeer divers van karakter. De gebouwen zijn individueel

ontworpen en dateren uit verschillende tijdspannen. Samenvoegingen van individuele bouwmassa's zijn ongewenst.

Korrelgrootte

De bebouwing bestaat uit een mix van kleinschalige historische bebouwing met een kleine korrel en grotere complexmatige gebouwen met grotere korrel. In de Kaaistraat is deze diversiteit goed terug te zien.

Bouwmassa

De bebouwing bestaat uit twee tot drie bouwlagen met (overwegend) een kap. In het centrumgebied is de bebouwing soms wat hoger en tref je ook platte afdekkingen aan. In de kap is soms een vierde woonlaag opgenomen.

De gebouwen hebben overwegend een zadeldak in langsricting.

Architectuurstijl

Er is feitelijk niet een bepalende architectuurstijl te herkennen. De bebouwing is organisch gegroeid en ontstaan in diverse tijdspannes. Samenhang ontbreekt veelal. Individuele parcellering is wel goed te herkennen

Gevelbeeld

Kenmerkend is de brede en lange massa waarbij horizontaliteit bepalend is voor de opbouw van de gevel. De raamopeningen zijn echter verticaal opgebouwd. De gevels zijn in de meeste gevallen opgetrokken uit baksteen, soms gestukadoord, het dak is bedekt met pannen of plat. De

detaillering van de bebouwing is afhankelijk van de ontstaansperiode. Men treft diverse ornamenten, detailleringen in het metselwerk (strek- en rollagen) en diverse gevel beëindigingen aan.

Materiaal en kleurgebruik

Het materiaal- en kleurgebruik is divers. Het bestaat overwegend uit metselwerk al of niet gekeimd of gestuukt. Kenmerkend is het contrast tussen de kleur van het metselwerk en die van de kozijnen.

Kenmerken:

- Wisselende nokhoogtes
- Wisselende dakvormen
- Sterk gevarieerd gevelbeeld
- Verticale geleding
- Voordeur aan de straat
- Detaillering in metsel- en stucwerk
- Grote mate van plasticiteit

1 Detaillering in metsel- en stucwerk

2 Wisselende dakvormen

3 Voordeur aan de straat

4 Wisselende nokhoogtes

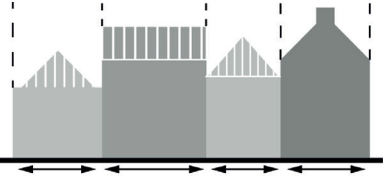
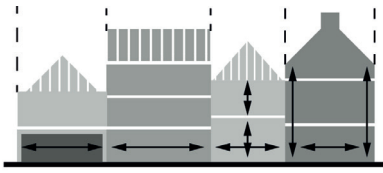
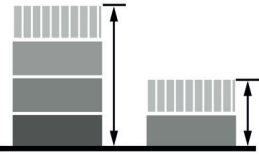
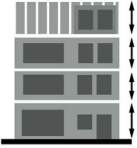
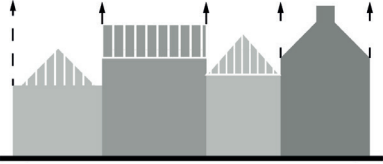

5 Grote mate plasticiteit, detaillering

6 Sterk gevarieerd gevelbeeld

Beeldkwaliteitskader
Historisch bebouwingsgebied

Welstandsniveau	Overwegend welstandsniveau 1 en 3 Voor informatie op perceelsniveau: zie Overzichtskaart Steenbergern kern, uit de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Steenbergern (de Welstandsnota) uit 2020. (Zie 1.4)	Relatie openbare ruimte	<ul style="list-style-type: none"> • Kleine voortuin of minimale privéruimte grenzend aan de openbare ruimte
Korrel (gebouw)	<ul style="list-style-type: none"> • Kleine korrel • Afzonderlijke woning leesbaar • Wisselende nokhoogtes • Max. 6 gelijke 	Gevelbeeld (geleding en dakvorm)	<ul style="list-style-type: none"> • Verticale geleding op verdieping, op begane grond: vrij • Geen uitstekende gebouwdelen zoals balkons • Pandsgewijze opbouw • Duidelijke beëindiging dak (kroonlijst of dakgoot) • Verschillende daktypen
Bouwhoogte	<ul style="list-style-type: none"> • Tussen 1,5 en 4 lagen • In de kap is een volledige woonlaag mogelijk 	Gevelbeeld (detaillering)	<ul style="list-style-type: none"> • Samenhang in gevelopeningen op begane grond en verdiepingen • Buitenruimte voor woningen binnen gevelcontour • Grote mate van plasticiteit • Detaillering in metsel- en stucwerk (rollagen en verbijzonderingen)
Gevelbeeld (straat/ensemble)	<ul style="list-style-type: none"> • Verticale geleding • Sterk gevarieerd gevelbeeld • Woningen staan in doorlopende rooilijn 	Materialisatie en kleurgebruik	<ul style="list-style-type: none"> • Daken: Rood, antraciet, gebakken pannen • Gevels: Baksteen in diverse kleuren of stucwerk

3.4 Individuele woningbouw

Deelgebied Individuele woningbouw

Karakter en sfeer

Buurten en gebieden met individuele woningbouw bestaat uit vrijstaande en twee-onder-één-kapwoningen, die onderling een grote variatie vertonen. Er is meestal sprake van woningen van verschillende leeftijd. In de loop der jaren zijn de invloeden van diverse stedenbouwkundige, architectonische en markttechnische stromingen in de wijken ingebracht. De straten en buurten waar individuele woningbouw aanwezig is hebben meestal een groen en dorps karakter. De architectuur heeft overwegend een dorps uitstraling. Het idee van projectmatige woningbouw komt in dit soort buurten niet voor.

Het groene karakter van dit soort wijken en buurten wordt niet alleen bepaald door de aankleding van de openbare ruimte, maar ook door de inrichting en maat van de tuinen van de woningen. Over het algemeen wordt in dit soort wijken veel aandacht besteed aan de inrichting van tuinen.

Korrelgrootte

Er is sprake van een losse korrel. De bebouwing is individueel en bestaat uit vrijstaande en twee-aan-een geschakelde woningen

Bebouwing

De woningen bestaan meestal uit één tot twee lagen met kap. De woningen zijn veelal individueel ontworpen en dateren uit verschillende tijdsperiodes. Hierdoor heeft elke woning een eigen en herkenbaar gezicht. In vele gevallen is sprake van een straat die begeleid wordt door een trottoir, aangekleed met straatbomen of een groene berm. Dit geeft de samenhang. Er is ook enige samenhang in de architectuur die wordt

behaald door diverse aspecten zoals dakrichting, dakvorm, materiaal- en kleurgebruik in de gevel. De bebouwing is overwegend op de openbare ruimte georiënteerd.

Architectuurstijl, gevelbeeld, materiaal en kleurgebruik

Architectuurstijl is divers en is uiting van de tijdsgeschiedenis waarin het is gebouwd. Het valt onder één noemer pakken. Hetzelfde geldt voor gevelbeelden. De oudere individuele woningbouw is in de meeste gevallen opgetrokken in bakstenen gevels en afgedekt met pannendaken. In de loop der tijd doen moderne materialen hun intrede, waardoor dit beeld veranderd is. Er worden steeds modernere materialen toegepast. Het kleurgebruik is gevarieerd, afhankelijk van de toegepaste materialen. De mate van detaillering is gerelateerd aan de ontstaansperiode van de bebouwing. De variatie ontstaat door verschillen in situering, stijl, vorm, kleur, materiaal, detaillering, etc.

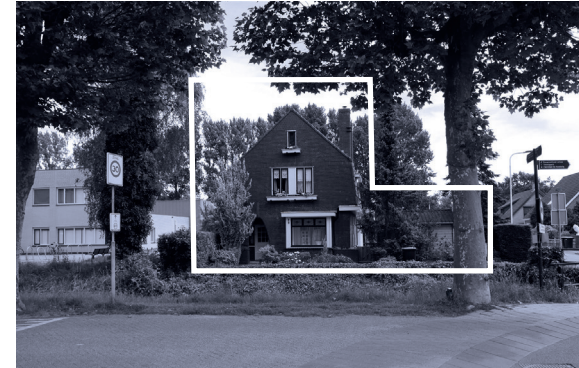

Kenmerken:

- Groene, ruime opzet van de straten en/of wijken
- Individuele woningen vormen onderling een grote variatie
- De bebouwing bestaat uit losse korrels; vrijstaande en twee-onder-een-kapwoningen
- De woningen zijn veelal individueel ontworpen en dateren uit verschillende tijdsperiodes
- Architectuurstijl is divers en is uiting van de tijdsgeest waarin het is gebouwd
- De mate van detaillering is gerelateerd aan de ontstaansperiode van de bebouwing

1 Bebouwing als losse korrels

2 Groene, ruime opzet van straten

3 Architectuurstijl uit verschillende perioden

4 Individueel ontworpen woningen

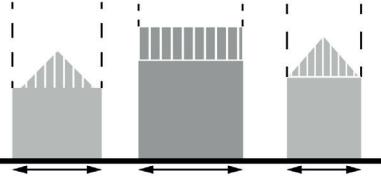
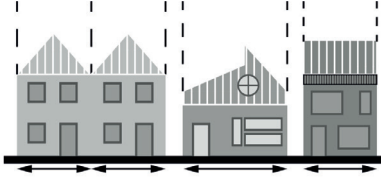
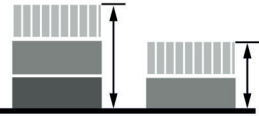
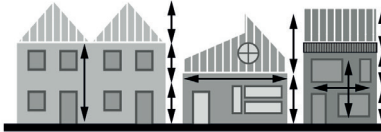
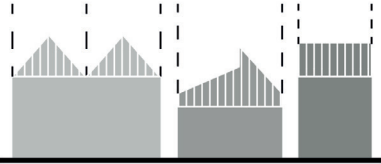

5 Grote variatie in individuele woningen

6 Individueel ontworpen woningen

Beeldkwaliteitskader
Individuele woningbouw

Welstandsniveau	Overwegend welstandsniveau 2 en 3 Voor informatie op perceelsniveau: zie Overzichtskaart Steenbergens kern, uit de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Steenbergens (de Welstandsnota) uit 2020. (Zie 1.4)	Relatie openbare ruimte	<ul style="list-style-type: none"> • Voortuin grenzend aan de openbare ruimte • Erfafscheiding is vaak van levend groen of mee ontworpen met de bebouwing
Korrel (gebouw)	<ul style="list-style-type: none"> • Kleine korrel • Typologie: Vrijstaand en twee-onder-een-kap 	Gevelbeeld (geleding en dakvorm)	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillende daktypen • Pandsgewijze opbouw • Verblijfsruimtes duidelijk herkenbaar • Balkons, erkers en dakkapellen zijn onderdeel van de architectuur
Bouwhoogte	<ul style="list-style-type: none"> • Tussen 1,5 en 2,5 laag 	Gevelbeeld (detaillering)	<ul style="list-style-type: none"> • Sterke variatie in plasticiteit • Sterke variatie in detaillering • Herkenbare opbouw
Gevelbeeld (straat/ensemble)	<ul style="list-style-type: none"> • Verticale of horizontale geleding • Sterk gevarieerd gevelbeeld • Los element in het straatbeeld • Hagen, voortuinen en andere groenelementen spelen een belangrijke rol in het straatbeeld 	Materialisatie en kleurgebruik	<ul style="list-style-type: none"> • Daken: Overwegend rood, antraciet en gebakken pannen • Gevels: Baksteen in diverse kleuren, stucwerk

3.5 Thematische inbreiding

Deelgebied Thematische inbreiding

Karakter en sfeer

Door verlies van de functie zijn stukken grond binnen het bebouwde gebied vrijgekomen, waar nieuwe woongebieden of woongebouwen zijn verrezen. Er is veel aandacht besteed aan de architectonische en stedenbouwkundige uitstraling. De inbreidingen hebben daarom een duidelijke verschijningsvorm. Ook bebouwingsclusters zoals bejaardenwoningen vallen binnen dit thema. Tegelijkertijd kan geconstateerd worden dat veelal een relatie met de stedenbouwkundige context van de buurt/wijk als geheel ontbreekt. De inrichting van het openbaar gebied en de woningen zijn als samenhangend geheel ontworpen en vormen één geheel. In de verkavelingsopzet is gestreefd naar een helder onderscheid tussen openbaar en privé.

Bebouwing

De architectuur is expressief en onderscheidend van aard als reactie op de vaak monotone architectuur van de directe omgeving. In het algemeen heeft deze woningbouw een frisse en gevarieerde uitstraling. De inbreidingen zijn te beschouwen als complex met veelal dezelfde woningen. De complexwaarde is hierbij belangrijk. De massa en de architectonische vormgeving zorgen voor een samenhang in de bebouwing.

Korrelgrootte

De bebouwing bestaat uit een mix van bebouwing met een kleine korrel en grotere complexmatige gebouwen met grotere korrel. Korrelgrootte is niet een onderscheidend aspect van thematische inbreiding.

Architectuurstijl, gevelbeeld, materiaal en kleurgebruik

Architectuurstijl is divers en is uiting van de tijdsgeschiedenis waarin het is gebouwd. Het valt onder één noemer pakken. Hetzelfde geldt voor gevelbeelden. Het kleur- en materiaalgebruik is complexgebonden en dus niet onder één noemer te brengen. In het algemeen kan gesteld worden dat deze complexen door de keuze van materiaal, detaillering en kleur de eigen identiteit versterken en daarmee onderscheidend zijn ten opzichte van de omgeving

Kenmerken:

- Veel aandacht voor architectuur en stedenbouwkundige aspecten binnen het thema
- Relatie met omgeving ontbreekt veelal
- Woningen zijn als één samenhangend geheel ontworpen
- Hoge complexwaarde
- Kleur- en materiaalgebruik versterken de identiteit van het thema

1 Veel aandacht voor architectuur

2 Woningen zijn samenhangend ontworpen

3 Kleur en materiaal versterken het thema

4 Hoge complexwaarde

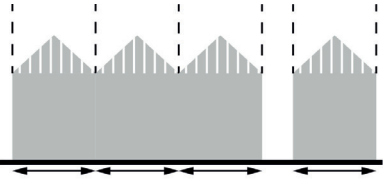
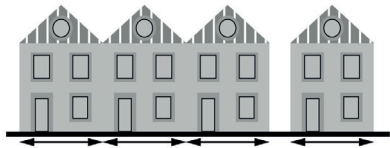
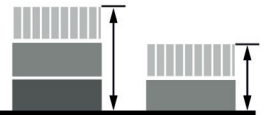

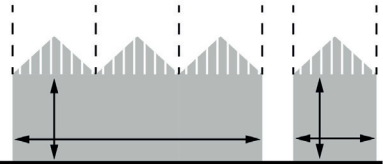

5 Woningen zijn samenhangend ontworpen

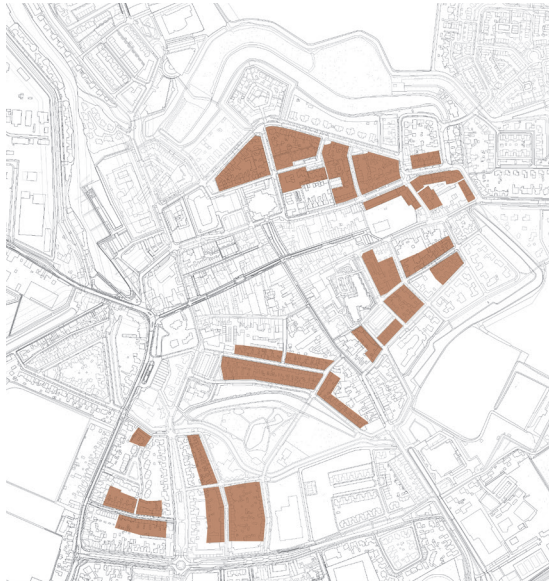
6 Veel aandacht voor architectuur

Beeldkwaliteitskader
Thematische inbreiding

<p>Welstandsniveau</p>	<p>Overwegend welstandsniveau 3 en 4 Voor informatie op perceelsniveau: zie Overzichtskaart Steenbergern kern, uit de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Steenbergern (de Welstandsnota) uit 2020. (Zie 1.4)</p>	<p>Relatie openbare ruimte</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voortuin grenzend aan de openbare ruimte • Erfafscheiding is vaak van levend groen of mee ontworpen met de bebouwing
<p>Korrel (gebouw)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kleine of middelgrote korrel • Afzonderlijke woning leesbaar • Hoge complexwaarde • Samengestelde volumes zijn mogelijk 	<p>Gevelbeeld (geleding en dakvorm)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillende soorten kappen en richtingen (per thema) • Horizontale geleding in de verdiepingen? • Balkons, erkers en dakkapellen eisen aandacht op maar zijn onderdeel van de architectuur • Ritmiek en repetitie sterk aanwezig
<p>Bouwhoogte</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tussen 1,5 en 3 lagen • In de kap is een volledige woonlaag mogelijk 	<p>Gevelbeeld (detaillering)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Herkenbare opbouw • Herhaling gevelopbouw in rij • Voordeur aan straat • Samenhang in gevelopeningen op begane grond en verdiepingen • Detaillering in metselwerk in de vorm van kleuren
<p>Gevelbeeld (straat/ensemble)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verticale of horizontale geleding • Woningen staan in doorlopende rooilijn • Eenduidig gevelbeeld, kleur of architectonisch thema is duidelijk aanwezig • Hoge complexwaarde • Ensemble bepaalt het straatbeeld 	<p>Materialisatie en kleurgebruik</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Daken: Rood, antraciet, gebakken pannen • Gevels: Baksteen in diverse kleuren of stucwerk

3.6 Traditionele woonwijk

Deelgebied traditionele woonwijk

Karakter en sfeer

In 1901 werd de Woningwet vastgesteld. Als gevolg hiervan werd de woningbouw niet alleen genormaliseerd, maar trad er ook een schaalvergroting in het ontwerpproces op. In de jaren dertig nam de bouwproductie toe om de groeiende woningnood op te vangen. De industrialisatie in de bouw kwam op en de eerste geprefabriceerde bouwonderdelen deden hun intrede. De standaardisatie ging meer en meer de architectuur en de maat van de woningen bepalen. Met name na de Tweede Wereldoorlog wordt deze bouwstijl gebruikt om de dan ontstane woningnood op te vangen.

In de jaren 50 en 60 zijn op deze wijze veel uitbreidingswijken gerealiseerd met een eenvoudig patroon van rechte straten met een symmetrisch straat- profiel. Deze wijken zijn optimaal op de autobereikbaarheid ontworpen met voetpaden (trottoirs) langs de straten. De straten zijn opgebouwd uit rijen woningen van drie woningen of meer die, in Steenbergen Vesting heel sporadisch, worden afgewisseld worden met geschakelde en vrijstaande woningen. Deze woongebieden hebben een overzichtelijk, rustig en relatief groen karakter. De wijken zijn in hun oorspronkelijke opzet architectonisch en stedenbouwkundige met zorg ontworpen. Vaak is er sprake van een stempeling van het stratenpatroon van de buurt en een sterke repetitie van gevelbeelden. Erfafscheidingen van de voor- en eventueel zijtuin zijn eenvoudig en laag. Bij de oudere buurten is een smalle strook tussen voorgevel en stoep met zorg ontworpen als overgang tussen de private en openbare ruimte.

Bebouwing aan het Doktersdreefje, Jan van

Bruhezestraat en de Kruitweg horen tot de sfeerbepalende bebouwing. Deze bebouwing heeft een zorgvuldige inpassing tussen openbaar en privégebied, een goed niveau van detaillering en de straten hebben een intiem karakter.

Bebouwing

De grondgebonden woningen zijn opgebouwd uit één of twee lagen met (langs)kap. Alle woonbebouwing is op de openbare ruimte georiënteerd. De rust in het bebouwingsbeeld ontstaat door eenvoudige hoofdmassa's en de eenheid in kapvorm. In de meeste gevallen is er sprake van langskappen. De balans in het blok zit hem dan ook in de ritmiek van de gevels ondersteund door de schoorstenen op het dak.. Er is een afleesbare relatie te zijn tussen de gevelindeling en de achterliggende functies. De gelijkvormige koppen van de bebouwingstroken geven de zijstraten een karakteristiek beeld. Verstoringen van het bebouwingsbeeld doen zich met name voor bij hoekwoningen, omdat aanbouwen, bijgebouwen en schuttingen in de zijtuinen vaak op gespannen voet staan met de stedenbouwkundige karakteristiek van de woonwijk. Soms is er sprake van een gesloten, blinde zijgevel omdat de bebouwing vaak direct aansluit op het trottoir.

Korrelgrootte

De bebouwing bestaat overwegend uit gesloten rijbebouwing van minimaal vierwoningen aaneen. In de jaren 50 en 60 zijn ook twee onder een kapwoningen gebouwd onder dit bebouwingstype gebouwd die opvallen vanwege de relatief grote

beukmaat.

Bouwmassa

De bebouwing bestaat uit twee tot drie bouwlagen met (overwegend) een kap. De gebouwen hebben overwegend een zadeldak in langsrchting.

Architectuurstijl

Typerend aan de architectuur is de verticale gevelopbouw en de horizontale massaopbouw. Dit laatste komt vooral tot uitdrukking wanneer de woningen geschakeld of in rijen gebouwd zijn. De herhaling van gelijkvormige koppen van bouwblokken geven een karakteristiek beeld naar de zijstraten. Aanbouwen aan achtergevels voegen zich simpel binnen de hoofdkarakteristiek van het bebouwingstype. De toevoeging van dakkapellen/dakopbouwen is afhankelijk van de dakhelling en de nokhoogte. De breedte van aanbouwen (erkers) aan de voorzijde zijn gerelateerd aan de breedte van de raamopeningen. In principe komen er geen dakkapellen voor aan de voorzijde. De architectuur en uitstraling van de verschillende woningen binnen één blok zijn nagenoeg gelijk.

Gevelbeeld

Kenmerkend is de brede en lange massa waarbij horizontaliteit bepalend is voor de opbouw van de gevel. De raamopeningen zijn echter verticaal opgebouwd. De bebouwing uit de jaren '30 tot '50 bestaat uit het principe van gaten in metselwerk. Bij de bebouwing uit de latere perioden ziet men de eerste houten of trespapervullingen, kenmerkend door de intrede van prefabmaterialen. De detaillering van de bebouwing is ook afhankelijk van de ontstaansperiode.

Men treft diverse ornamenten, detailleringen in het metselwerk (strek- en rollagen) en diverse gevel beëindigingen aan.

Materiaal en kleurgebruik

Het materiaal- en kleurgebruik bestaat voornamelijk uit metselwerk in donkerere rood/bruine tinten. In de

latere perioden, vanaf de jaren '60/'70 zien we lichtere tinten in het straat beeld en worden in voorkomende gevallen houten en/of kunststof geveldelen (puivullingen) toegepast

Kenmerken:

- Gaten in metselwerk en pui-opvulling in gevel
- Details in metselwerk
- Horizontale geleding op verdiepingen
- Voordeur aan de straat
- Sterke ritmiek en repetitie in de gevels

1 Gaten in metselwerk

2 Horizontale geleding

3 Voordeur aan straat, repetitie in gevels

4 Pui-opvulling in de gevel

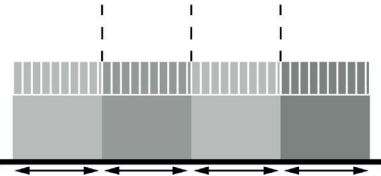
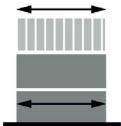
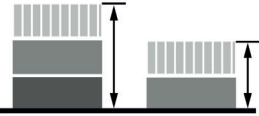
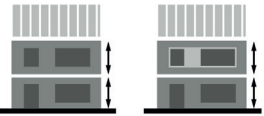
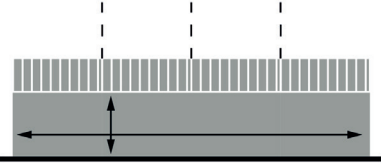

5 Details in metselwerk, sterke ritmiek in gevels

6 Details in metselwerk, sterke ritmiek in gevels

Beeldkwaliteitskader
Traditionele woonwijk

<p>Welstandsniveau</p>	<p>Overwegend welstandsniveau 3 en 4 Voor informatie op perceelsniveau: zie Overzichtskaart Steenberg kernen, uit de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Steenberg (de Welstandsnota) uit 2020. (Zie 1.4)</p>	<p>Relatie openbare ruimte</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kleine voortuin of minimale privéruimte grenzend aan de openbare ruimte
<p>Korrel (gebouw)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Middelgrote korrel • Afzonderlijke woning leesbaar • Samengestelde volumes • Min. 3/4 gelijke geschakeld 	<p>Gevelbeeld (geleding en dakvorm)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Overwegend zadeldak in langsricting • Geen uitstekende gebouwdelen zoals balkons • Horizontale geleding in de verdiepingen • Verblijfsruimtes duidelijk herkenbaar • Sterkte ritmiek + repetitie
<p>Bouwhoogte</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tussen 1,5 en 2,5 laag 	<p>Gevelbeeld (detaillering)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Herkenbare opbouw • Herhaling gevelopbouw in rij • Voordeur aan straat • Verhouding open/gesloten overheerst open wand/is gelijkmatig verdeeld • Detaillering in metselwerk
<p>Gevelbeeld (straat/ensemble)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eenduidig gevelbeeld • Gaten in metselwerk, later pui-opvulling in gevel • Hoge complexwaarde • Ensemble bepaalt het straatbeeld 	<p>Materialisatie en kleurgebruik</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Daken: Rood, antraciet, gebakken pannen • Gevels: Baksteen in diverse kleuren

3.7 Tuindorp

Deelgebied Tuindorp

Karakter en sfeer

Kenmerkend voor de tuindorp en tuinwijk (al gaat het soms om een enkele straat of een deel daar van) is dat ze oorspronkelijk als samenhangend geheel is ontworpen met specifieke architectonische en stedenbouwkundige kenmerken. Het accent binnen de wijken ligt vooral op de straatruimte zelf. De straatgevels vormen een intieme, kleinschalige openbare ruimte. De woningen zijn nagenoeg allemaal georiënteerd op de straat, bovenwoningen worden gemeden. Elke woning heeft zijn eigen tuintje. De tuin vormt een belangrijke schakel in de oorspronkelijke tuinwijkgedachte. Uitgangspunt was een menswaardige huisvesting voor iedereen waarbij de verbondenheid met de natuur en groen belangrijk was.

De overgang van de privé-ruimte naar de openbare ruimte is zeer zorgvuldig vormgegeven. Hagen bepalen het beeld.

In Steenbergen Vesting treffen we dit bebouwingstype vaak aan in kleine clusters aan straten. Door de samenhang binnen de wijken en de groeninrichting van de straten, pleintjes en voortuinen is een aangenaam en vriendelijk omgevingsbeeld ontstaan. De architectuur en de openbare ruimte zijn in samenhang ontworpen, en zijn ook zodanig ingericht.

Bebouwing

De massavorm is bepalend voor de straat en het straatbeeld. De grote daken spelen hierin een grote rol. De gevel en het dakvlak hebben een horizontaal karakter wat voornamelijk tot uitdrukking komt in een doorlopend dak en in voorkomende gevallen een lage doorlopende goot met overstek. De dakkapellen

zitten vaak onderin het dakvlak en zijn daarin opgenomen als losse elementen waardoor het vlak als geheel niet onderbroken wordt. De openingen in de gevel zijn het meest verticaal gericht.

Bijgebouwen zijn in het oorspronkelijk plan veelal achter de hoofdmassa gesitueerd. Aanbouwen aan de voorzijde zijn ondergeschikt aan de gevel als geheel.

Korrelgrootte

De bebouwing bestaat uit een mix van vrijstaande, twee-onder-een-kap en kleinere blokken rijwoningen, in het algemeen niet meer dan vier aaneen.

Bouwmassa

De bebouwing bestaat uit twee bouwlagen met een kap. Geschakelde woningen hebben overwegend een zadeldak in langsrichting.

Architectuurstijl

Zeer kenmerkend op grote schaal is de uniformiteit van de stedenbouwkundige indeling en architectuur van de wijken en bouwblokken en op een lager schaalniveau het oog voor detail en individualiteit. De architectuur is overwegend ingetogen en sober van opzet met een verfijning in de kleuroepassing en detaillering.

Gevelbeeld

De huizen zijn opgetrokken uit baksteen, soms gestukadoord in lichte kleuren en hebben een pannendak, meestal een langskap. De bebouwing

is met zorg ontworpen en heeft kenmerkende details en ornamenten in de gevel en het dak. De gevels zijn versierd met ornamenten en zijn voorzien van houten kozijnen, rechthoekig van vorm, verticaal gericht en regelmatig onderverdeeld met stijlen en roeden. Opvallend en kenmerkend zijn de dakoverstekken, de brede goten, erkers en entreepartijen. De gevelopeningen op de begane grond en op de verdieping zijn bij enkele panden duidelijk in lijn met elkaar. Hierdoor ontstaat een evenwichtige gevelopbouw. De voordeuren zijn gesitueerd aan de voorzijde maar deze nemen geen prominente plaats in het gevelbeeld.

Materiaal en kleurgebruik

Het materiaalgebruik bestaat uit metselwerk, keramische pannen en houten kozijnen. Het metselwerk is overwegend uitgevoerd in een bruine tot roodbruine steen en de daken bestaan uit pannen in de kleur rood of antraciet.

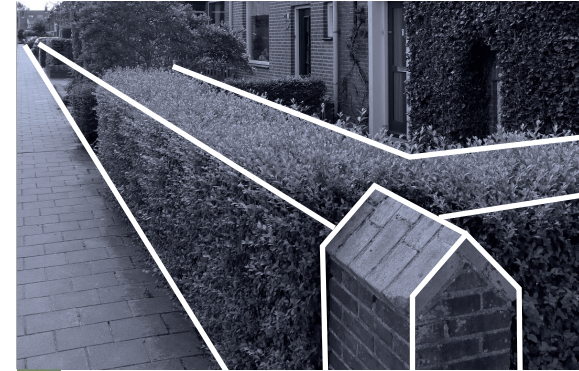

Kenmerken:

- Groene, ruime opzet van de straten en/of wijken
- Details in metselwerk
- Openbare ruimte en bebouwing zijn in samenhang ontworpen
- Overgang openbaar-privé is zeer zorgvuldig vormgegeven
- Gevelopeningen in verschillende panden zijn in duidelijke lijn met elkaar
- Grote daken met overstekken zijn sterk aanwezig

1 Openbare ruimte en bebouwing samen ontworpen

2 Overgang openbaar-privé is ontworpen

3 Grote daken met overstekken

4 Details metselwerk,

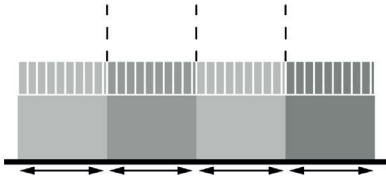
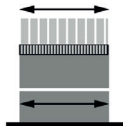
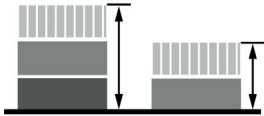
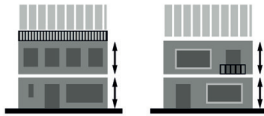
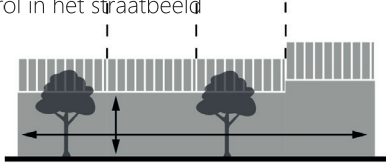

5 Overgang openbaar-privé is ontworpen

6 Groene, ruime opzet van de straat of wijk

Beeldkwaliteitskader
Tuindorp

<p>Welstandsniveau</p>	<p>Overwegend welstandsniveau 3 en 4 Voor informatie op perceelsniveau: zie Overzichtskaart Steenbergens kern, uit de Nota uiterlijk van bouwwerken gemeente Steenbergens (de Welstandsnota) uit 2020. (Zie 1.4)</p>	<p>Relatie openbare ruimte</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Voortuin grenzend aan de openbare ruimte • Erfafscheiding is vaak van levend groen of mee ontworpen met de bebouwing
<p>Korrel (gebouw)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Middelgrote/kleine korrel • Afzonderlijke woning leesbaar • Samengestelde volumes mogelijk 	<p>Gevelbeeld (geleding en dakvorm)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Overwegend zadeldak in langsrichting • Horizontale geleding in de verdiepingen • Balkons, erkers en dakkapellen eisen aandacht op maar zijn onderdeel van de architectuur • Duidelijke beëindiging dak (kroonlijst of dakgoot) • Ritmiek en repetitie aanwezig
<p>Bouwhoogte</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tussen 1,5 en 2,5 laag 	<p>Gevelbeeld (detaillering)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Herkenbare opbouw • Herhaling gevelopbouw in rij • Voordeur aan straat • Samenhang in gevelopeningen op begane grond en verdiepingen • Detaillering in metselwerk • Daklijsten zijn sterk aanwezig
<p>Gevelbeeld (straat/ensemble)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Horizontale geleding • Eenduidig gevelbeeld, accenten op de hoeken • Hoge complexwaarde • Ensemble bepaalt straatbeeld • Hagen, voortuinen en andere groenelementen spelen een belangrijke rol in het straatbeeld 	<p>Materialisatie en kleurgebruik</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Daken: Overwegend rood, antraciet en gebakken pannen in mindere mate • Gevels: Baksteen in diverse kleuren